

ՄՈԳԵՐՈՒՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ

ԵՒ

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆԸ

«Եւ ի ծնանելն Յիսուսի ի Բեթղեմէմ Հրէասանի յաւուս Հեռովի արքայի, անա մոգք յարեւելից եկին յերուսաղէմ: Եւ ասեն՝ ա՛ւր է որ ծնաւ արքայն Հրէից. զի տեսաք զաստղն նոցա յարեւելս, եւ եկաք երկիւրպազանել նմա»:

(ՄԱՏԹ. Բ. 1-2)

Ս. Մենդեան տօնին առթիւ, քննենք յաւիտենական Մանկացեալ մանուկին ուխտի եկող մոգերուն շարժառիթն ու երկրպագութիւնը, խորասուզուելու համար անոր խորհուրդին մէջ:

Ս. Մատթէոս աւետարանիչ կը պատմէ լուսաւոր աստղին երևումը, մոգերուն գալուստը և երկրպագութիւնը, և Բեթղեմէմի մանկանց կոտորածը:

Մատթէոս առաքեալի համաձայն, Յիսուս ծնաւ «յաւուս Հերովդի արքայի»: Աւետարանին այս բացատրութիւնը կամ ժամանակագրութեան պարագան ինքնին շատ անորոշ արտայայտութիւն մըն է. վասնզի Մեծն Հերովդէս, Յիսուսի ծնունդէն 40 տարի առաջ արդէն թագաւոր էր Հրէաստանի վրայ: Մեծն Հերովդէս, Հռոմէն նշանակուած մանկաւիկ արքան, հրեայ ըլլալով հանդերձ, Հռոմի ենթակայ մնաց քաղաքականապէս և Յիսուսի ծնունդէն տարի մը վերջը մեռաւ, անփառունակ, կասկածամիտ եւ երկչոտ թագաւորի մը համբաւը ձգելով իր ետին:

«Յարեւելից», արեւելքէն եկան կ'ըսէ Ս. Մատթէոսի աւետարանը, մոգերու գալըստեան առթիւ: Թէ և անոնց թիւը աւետարանին մէջ յիշատակուած չենք գտներ, սակայն և այնպէս, աւանդութեան համաձայն, մոգերը երեք էին: Արեւելքը, խորհրդաւոր և միսթիք այս երկիրը, ծնունդ տուած է մեծամեծ և հզօրագոյն թագաւորութեանց և օրրանը եղած է հնամենի քաղաքակրթութեանց:

Մոգերը թագաւորներ չէին, բայց, Մատանի, Պարսկաստանի և Հնդկաստանի էջ, թագաւորապատիւ էին, հեղինակաւոր և պատկառազգու մարդեր՝ որոնք թագաներու առաջնորդ կը հանդիսանային:

Եթէ թագաւորները ժողովուրդներու վրայ կ'իշխէին, մոգերը իրենց հեղինակութեամբը անոնց վրայ ոչ միայն ազդեցութիւն այլ հմայք և պատկառանք կ'ազդէին:

Մոգերը տեղեակ էին ինչ ինչ գիտութեանց: Անոնք՝ ոչ միայն գիտութեան և ուսման մարդիկ էին, այլ ունէին իրենց կրօնական գիտելիքները և գաղտնագիտական ուսումները:

Անոնք՝ օր մը, երկնակամարին վրայ, նորանշան աստղ մը տեսան, այս նոր և զարմանալի աստղին լոյսը Արուսեակի լոյսին չէր նմաներ, ոչ ալ Հրատ մոլորակին բոսորափայլ և ատրաշէկ բոցը ունէր: Մոգերուն տեսած այս նորանշան աստղը զարմանալի էր արդարեւ, ան չունէր բոյլքի և եօթնեղբայրի և առաւօտեան հովիւի աստղին պայծառութիւնը և սակայն զարմանալի և զարմանահրաշ երևոյթներ կը տեսնուէին անոր վրայ:

Երեք մոգերը նոր լոյս, նոր ոյժ և ուսող ստացած ճամբայ ելան արեւելքի խորերէն դէպի Հրէաստան, գտնելու համար նոր թագաւորը, նոր Մեսիան և նոր Իշխանը, որու մասին մարգարէները գուշակած էին: Անոնց մտքին առջև բացուեցաւ Ս. Գրքին խորհուրդը «ձագեացէ աստղն Յակոբայ և յարիցէ այր յիսրայէլէ», և անոնք իրենց ներաշխարհէն խորհրդաւոր ձայն մը լսեցին որ կ'ըսէր իրենց «Հրէից թագաւորը, մարգարէներուն գուշակած Մեսիան ծնաւ, և այդ աստղը, զոր դուք կը տեսնէք երկնակամարին վրայ, փայլուն և հրաշգան երևոյթով Անոր աստղն է, Անոր գացէք ու ձեր ընծաները տուէք»:

Մոգերը ուրախ էին, քանի որ Մեսիան աշխարհ եկած էր և իրենք պիտի գտնէին զԱյն լուսաւոր աստղին առաջնորդութեամբ: Բազում պատմուածքներ և ժողովրդային աւանդաւիպեր՝ հիւսուած են երեք մոգերու շուրջ: Է. դարուն ապրող անգլիացի վերապատուելի Պէտրին համաձայն, երեք մոգերուն անուններն էին Միւլքոն, Գասպար և Պաղտասար: Միւլքոն ծերունի մըն էր ճերմակամօրուս, Գասպար երիտասարդ կարմրագոյն մօրթով լիկամօրուս, իսկ Պաղտասար թխագոյն անձ մը: Ինչ որ Սուրբ Գրքէն զիտենք անոնց մասին այս է միայն, «անոնք արեւելքէն եկած մոգեր էին»:

Պատմութենէն գիտենք թէ, այդ մասնակ ընդհանուր անկեղծութիւն մը կար, զալէք աղատարարի մը, փրկչի մը մասին, որ մարդկութիւնը իր ենթարկուած թշուառութենէն և տառապանքէն պիտի փրկէր: Հրեաները Մեսիայի մը կը սպասէին որ Դաւիթի անկեղծ թագաւորութիւնը պիտի վերականգնէր Ս. Երուսաղէմի մէջ:

Մոգերը գիտուն մարդիկ և աստղագուշակներ էին, անոնք աստղերուն շարժումները քննելով գուշակութիւններ կ'ընէին մարդոց ապագայի մասին:

Քէրէր գերմանացի աստղագետին համաձայն, Հռոմի 748-749 թուականներուն (իմա՝ Յիսուսի ծննդեան ժամանակ), Լուսնի մակ, Երեւակ և Հրատ մոլորակները իրարու հանդիպեցան Զուլ համաստեղութեան տակ, երկնային լուսաւոր մեծ երեւոյթ մը, աստղ մը յառաջ բերելով, ինչ որ լուսաւոր աստղին երեւումը կրնանք նկատել: Երբ մոգերը Ս. Քաղաք հասան, անձկութեամբ ըսին «Եւր է որ ծնաւ արքայն Հրէից: զի տեսաք զաստղն նորա յարեւելս, և եկաք երկրպագանել նմա»:

Հերովդէս արքան երբ լսեց մոգերուն գալստեան գրգապատճառը, խռովեցաւ և զանոնք կանչեց և անոնցմէ ստուգեց աստղին երեւման պատմութիւնը: Նենգամիտ այս արքան, որ 40 տարիներ թագաւորեց Հրէաստանի վրայ, երբ լսեց թէ Մեսիան Բեթղեհէմ քաղաքին մէջ պիտի ծնի, առիկա չարագուշակ նշան մը նկատեց իրեն համար, վասնզի Անով վերջ մը պիտի գտնէր իր անփառունակ թագաւորութիւնը: Մոգերը անպատու ուրախութեամբ Բեթղեհէմ գացին լուսաւոր աստղին առաջնորդութեամբ և իրենց նուէրները, ոսկի, կնդրակ և զմուռս մատուցին Անոր: Մոգերը խոնարհեցան Անոր առջև: Անասունները որ բնութիւնը կը ներկայացնէին առաջին երկրպագուները եղան Անոր, հովիւները որ ժողովրդին ներկայացուցիչներն էին, երկրորդ երկրպագուները եղան, մոգերը երրորդ իշխանութիւնը — Դիւանութիւնը — կը ծնրադրէր Բեթղեհէմի Ս. Այլի մէջ ծնող Մանուկ-Արքային, Աստուծոյ Միածին Որդւոյն, որուն թագաւորութիւնը և իշխանութիւնը վերջ և սահման պիտի չունենար... Տիեզերքին Տէրը լոյս էր և իր Որդին որ լոյսը կը մարմնացնէր

աշխարհն էր զրկեր, լուսաւորելու և բարձրացնելու մարդկութիւնը: Ստեղծագործութեան մէջ, Աստուծոյ առաջին հրաշքն է լոյսը, այն լոյսը ուրկէ կը ճառագայթէ աստուածային իմաստութիւնը: Մարդիկ, միշտ փնտած են լոյսը, այն լոյսը որ երկինքը երկրիս կը միացնէ և միշտ խորհրդանշանը եղած է կրօններու, իմաստութեան և հայեցողական գիտութեանց: Արարչագործութեան մէջ լոյսով կը գոյանան և կը կազմուին բոլոր ստեղծագործութիւնները:

Իշխան մոգերուն երկրպագութենէն ի վեր, մօտ քսան դարեր անցած են, սակայն Անոր թագաւորութիւնը օրէ օր կ'աճի և կը զօրանայ: Մոգերուն հետ մենք ալ երկրպագենք և փառաւորենք փառաց Տէրը, որ ծնաւ Բեթղեհէմի մէջ ի լրումն ժամանակաց: Մենք ևս, անոյ խուսկեր ծխենք Անոր սուրբ սեղանին առջև, վասնզի Ան է մեր հօգիններու Փրկիչը և մարդոց վերջին աղատարարը և յաւիտենական Քահանայապետը: Սրտեանդ աղօթք մատուցանենք Մանկացեալ Փրկչին, խաղաղութեան և սիրոյ Մեծ Իշխանին, որպէսզի խաղաղութեան մէջ պահէ բովանդակ աշխարհի ժողովուրդները և ազգերը, անոնց մէջ ցուացնելով իմաստութեան, արդարութեան, ազատութեան, հաւասարութեան և եղբայրսիրութեան աստուածային շողերը... Օրհնենք իր Ս. Ծնունդը և ցնծագինս երգենք «Ծնաւ նոր արքայ ի Բեթղեհէմ քաղաքի, որդիք մարդկան օրհնեցէք, զի վասն մեր մարմնացաւ»:

ՊԱՐԳԵՒՆՆԻ ՎՐԴ. ՎՐԹԱՆԷՄԵՆՆԻ

